

Ampuma-aselautakunta uinuu

Sisäasiainministeriön alainen ampuma-aselautakunta ei ole antanut toistaiseksi yhtään lausuntoa ristiriitaisen vastaanoton saaneesta ampuma-aselakiesityksestä, joka on eduskunnassa valiokuntakäsittelyssä. Ei ole tiedossa, että se olisi lausumassa siitä lähitulevaisuudessakaan. Syy lautakunnan passiivisuuteen on, ettei sitä ole olemassakaan. Edellisen lautakunnan toimikausi päättyi 31.12.2009 eikä uutta lautakuntaa ole nimetty. Ei myöskään ole tiedossa milloin nimitys tapahtuu.

Sisäasiainministeriö nimitti lautakunnan syksyllä 2009 vain muutamaksi kuukaudeksi, sen toimikausi päättyi 31.12.2009. Syyksi lyhyeen toimikauteen asettamispäätöksessä kerrottiin poliisin hallinnon uudistaminen. Poliisihallitus aloitti 1.1.2010, josta lähtien lautakunta toimii Poliisihallituksen yhteydessä. Edellisessä asettamispäätöksessä luvattiin nimittää uusi lautakunta 1.1.2010 alkavalle toimikaudelle. Tätä ei ole tapahtunut. Helmikuun 12. päivä arpajais- ja asehallintoyksikön (AAHY) edustaja *Liisa Timonen* kertoi, että asiasta vastaavalle poliisijohtaja *Anne Aaltoselle* on laadittu luonnos uudeksi lautakunnaksi, "*mutta sitä ei ole Poliisihallituksen syntykiireissä ehditty vielä esitellä*".

Viivyttely on oudoksuttavaa jo yksin siksi, että ampuma-aselautakunta on lakisääteinen elin, sitä edellyttää nykyisen ampuma-aselain 117a §, joka lisättiin lakiin vuonna 2001. Se oli osa valtion virallista politiikkaa, jossa korostetaan kansalaisten ja näiden järjestöjen mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon jo asioiden valmisteluvaiheessa. Edellisen lautakunnan jäsenistä enemmistö edusti kansalaisjärjestöjä ja ammattipiirejä.

Aselain muutoksen käsittely on eduskunnassa jo pitkällä, valiokuntien lausuntojen odotetaan valmistuvan keväällä. Uhkana on, että lautakunta, jonka tehtävänä on lausuntojen antaminen aselakiin liittyvistä asioista, ei ehdi ennen eduskuntakäsittelyä lausumaan laista eikä siihen liittyvästä asetusluonnoksesta, jonka laadinta on ilmeisesti loppusuoralla. Sisäministeriö ei ole suostunut kertomaan asetuksen sisällöstä mitään, vaikka aselain muutoksessa siirrettäisiin monia keskeisiä asioita säädettäväksi asetuksella.

Deaktivointiohjeet ohi lautakunnan

Ampuma-aselautakunta kokoontui viimeksi 8.12.2009 ja käsitteli muun muassa AAHY:ssa valmisteltuja ampuma-aseiden deaktivointiohjeita. Lautakunnan päätti äänestyksellä, äänin 5-2, asiantuntijajärjestöjen kannattaessa ja AAHY:n edustajien vastustaessa, että lautakunta haluaa sisäministeriön pyytävän siltä lausunnon ampuma-aseiden uusista deaktivointiohjeista, jotka olivat tuolloin AAHY:ssä pitkälle valmistellut.

Vastoin päätöstä lautakunnan lausuntoa ei pyydetty eikä odotettu, vaan sisäministeriö antoi uudet ampuma-aseiden deaktivointiohjeet 14.1.2010. Alan asiantuntijajärjestöt ja niiden edustajat aselautakunnassa olivat kritisoineet ohjeita, koska ne johtaisivat historiallisesti arvokkaiden esineiden tuhoamiseen ja siksi

todennäköisesti lopettavat ihmisten halun deaktivoida aseet, joita ei enää tarvita, tai jotka eivät sovellu metsästykseseen tai urheiluammuntaan.

Samaan aikaan ilmeni, ettei lautakunnan päätöstä oltu kirjattu edes lautakunnan kokouksesta laadittuun pöytäkirjaluonnokseen. Pöytäkirjan kuitenkin tulee antaa oikea tieto kokouksen kulusta ja päätöksistä; erityisen tärkeää on että lakisääteisen lautakunnan pöytäkirjaan merkitään oikein tehdyt päätökset.

Valtioneuvoston demokratiatavoitteet

Vanhan lautakunnan sivuuttaminen asiassa, jossa se nimenomaan on halunnut lausunnon antaa, samoin kuin uuden lautakunnan jättäminen nimeämättä sopii huonosti valtioneuvoston viralliseen linjaan lisätä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

Oikeusministeriön tiedotteessa 4.2.2010 todetaan:

"Demokratian toteutuminen edellyttää julkista kansalaiskeskustelua asioiden valmistelun ja päätöksenteon yhteydessä. Tarkoituksena on jatkossa toteuttaa hallituskausittain kansalaisten laaja tulevaisuuskeskustelu. Vuorovaikutusta kansalaisten, päätöksentekijöiden sekä asioita hallinnossa valmistelevien kesken parannetaan ja kansalaisten kuulemismenettelyä ministeriöissä vahvistetaan".

Valtioneuvoston periaatepäätös demokratian edistämisestä Suomessa löytyy pdf-tiedotteena oikeusministeriön verkkosivuilta www.om.fi

LIITE: HE 110/2000 - Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta

Verkossa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2000/20000110>

117 a §. Ampuma-aselautakunta.

Pykälässä säädettäisiin, että sisäasiainministeriön yhteydessä toimisi ampuma-aselautakunta, joka antaisi ministeriön pyynnöstä lausuntoja tämän lain soveltamisalaan kuuluvista asioista. Lautakunnalla tulisi olla laaja mahdollisuus antaa lausuntoja sellaisista asioista, joissa ministeriö katsoisi lautakunnan lausunnon olevan hyödyllinen. Kuitenkin tässä laissa säädettyjen lupapäätösten ratkaiseminen on siinä määrin viranomaistoimintaa niihin liittyvien yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymistä korostavien seikkojen vuoksi, ettei lautakunnalla tulisi olla yleistä lausunnonantovaltaa niitä koskevien lupahakemusten osalta. Tämä ei kuitenkaan estäisi ministeriötä pyytämästä lausuntoa lautakunnalta myös jonkin yksittäisen lupa-asian ratkaisemiseen liittyvästä seikasta, jos ministeriö katsoisi sen hyödylliseksi asian käsittelyssä. Tällöin tulisi kuitenkin korostetusti ottaa huomioon se, että 113 §:n 2 momentissa säädetään ampuma-asetta, aseiden osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevat lupahakemukset, ennakkosuostumukset, suostumukset ja asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevat hakemukset sekä asiassa annetut päätökset salassa pidettäväksi asiakirjoiksi. Ministeriö voisi siten pyytää lausuntoja niitä koskevista asioista vain yleisellä tasolla siten, ettei yksittäisten hakemusten ja päätösten sisältö yksilöidysti paljastuisi. Tällöin esimerkiksi asekeräilijän hyväksyntää koskevan hakemuksen liitteenä olevan keräilysuunnitelman sisällöstä voitaisiin tarvittaessa pyytää lautakunnan lausunto, jollei keräilysuunnitelmaa suoraan liitettäisi lausuntopyyntöön ja lausuntopyyntöä ei mitenkään voitaisi yksilöidä hakijaa henkilötietojen, paikkakunnan tai muiden vastaavien seikkojen perusteella. Tarkoitus ei kuitenkaan olisi se, että ministeriö ennen sen ratkaistaviksi säädettyjen lupapäätösten tekemistä säännönmukaisesti aina pyytäisi lautakunnalta lausunnon, vaan lausunto olisi syytä pyytää vain periaatteellisista kysymyksistä, joilla olisi yleisempää merkitystä. Päätöksen lausunnon pyytämisestä tekisi aina sisäasiainministeriö.

Tarkemmat säännökset lautakunnan toiminnasta, kokoonpanosta, jäsenten määräämisestä ja nimittämisestä sekä toimikaudesta ja kokoontumisesta annettaisiin asetuksella.